

QFWF-Intercultural Storytelling project 2020-2021

Inhoudsopgave

Voortgangsrapportage eerste half jaar	p.2
Korte omschrijving van het project	p.2
De ontwikkeling van materiaal tot een pilot: juli - december 2020	p.3
Follow up pilot (digitale) interculturele les: december 2020-mei 2021	p.4
Oplevering van het project en follow up: voorjaar 2021	p.5

Voortgangsrapportage: het eerste half jaar van de ontwikkeling van het QFWF-Storytelling project

Deze voortgangsrapportage betreft de toekenning van een subsidie door het Prins Bernard Cultuurfonds in samenwerking met het fonds voor Zuidoost aan de Quest for wisdom foundation (QFWF) voor een intercultureel storytelling project. Eind mei is er een subsidie aanvraag ingediend en in een schrijven dd 24 juni 2020 is de aanvraag gehonoreerd. In de bijlagen treft u de subsidie aanvraag en de toekenningbrief aan. Op 30 september is de eerste helft van het toegekende bedrag à € 850,- uitgekeerd.

In deze voortgangsrapportage leest u over de voortgang van de ontwikkeling van het programma voor het QFWF-storytelling project. Hieraan voegen wij een inschatting toe op welke termijn en op welke manier wij dit project kunnen gaan afronden. Ten slotte verantwoorden wij hoe wij het uitgekeerde bedrag hebben besteed.

Korte omschrijving van het project: Animal Wisdom - learning from animals how to bridge gaps between cultures!

Afbeeldingen Oost en West - van links naar rechts: Paintings Fenix and Cosmic dragon door Caroline Young en tekening van hemelse Vogel Grijp uit sprookje van Grimm door Chrisje Ronde

In het QFWF-storytelling programma komen zowel kenmerkende culturele verschillen naar voren – zoals de draak als belichaming van goede (oost) of van slechte krachten (west) – als boeiende overeenkomsten, zoals de vuurvogel, die als Garuda, Fenix of Phoenix en vogel Grijp in Oost en West geldt symbool van de reis van de ziel en van transformatie. Rond de grenzen overschrijdende (transculturele) betekenis van dergelijke mythische symbolen, is het concept van dit project ontwikkeld: dat het vertellen van deze verhalen verbindend kan werken en er zo bruggen tussen culturen kunnen worden geslagen; op pijlers van eigenheid (de eigen traditionele verhalen) naar andere culturen.

Met een ontwikkelteam heeft de QFWF verhalen verzameld, waarbij vooral op de rol van dieren is gefocust. Hierbij bleek naast cultuureigen aspecten van de verhalentradities uit Oost en West, Noord en Zuid, ook een boeiende overeenkomst. De dieren spelen een vergelijkbare rol wat betreft de ‘moraal van het verhaal’: ze belichamen kracht en wijsheid, die we – afgaande op spreekwoorden en sociale codes – ook graag in mensen terugzien. Dit idee treffen we aan in gezegden zoals ‘zo moedig als een leeuw’, ‘zo gelukkig als een vis in het water’, ‘zo vrij als een vogel’, enz..

Afbeeldingen Oost en West: *Cranes* door Caroline Young en *Raaf* door Chrisje Ronde

Het doel achter het QFWF-storytelling project is educatief: door de verhalen te hertellen en te verbeelden komen ze zodanig in de beleving van toehoorders dat de verbindende kracht *intercultureel vormend* zal kunnen uitwerken. Dit doel zal worden bereikt door het materiaal niet alleen zo breed mogelijk te delen (via de [QFWF Nieuwsbrief](#), [Videokanaal](#) en [informatie](#) op [websites](#)) maar tevens verder te ontwikkelen tot educatieve vormen. Een tweetal try out workshops dienen daarbij als basis: als pilot voor de ontwikkeling van een inleidende interculturele les en een verdiepend programma.

De ontwikkeling van materiaal tot een pilot: juli - december 2020

Tijdens het eerste halfjaar vanaf de start van het project heeft het QFWF-team verhalen voor het interculturele storytellingprogramma verzameld. In totaal 30 verhalen uit cultureel diverse storytelling tradities uit de vier windstreken: mythen van Noordelijke indigenous peoples, Europese sprookjes, Congolese verhalen, Chinese en Indiase mythologie. Deze verhalen zijn zowel in het Nederlands als in het Engels herteld en er zijn reflecties op inter- en transculturele waarden en thema's aan toegevoegd.

Ook is het QFWF-team doende het educatieve doel van het project (de 'moraal van het verhaal') in samenwerking met kunstenaars niet alleen in tekst maar ook op artistieke, filosofische en interculturele wijze te verwoorden en te verbeelden. Hiertoe heeft de QFWF vier beeldend kunstenaars aan zich weten te binden, die de 'animal wisdom' op geheel eigen en tot de verbeelding sprekende wijze kunnen overdragen.

Afbeeldingen Oost en West:
Rechts: Happy Koi door Caroline Young

Links: Botje uit sprookje van Grimm door Chrisje Ronde

De volgende beeldend kunstenaars zijn in het eerste half jaar van het project gestart met het maken van artistieke expressies van de dieren uit de:

oosterse (Chinese) verhalen: Caroline Young

westerse (Europese) verhalen: Chrisje Ronde

zuidelijke (Congolese) verhalen: Louis Van Marissing

noordelijke verhalen (inheemse volken van Noord Amerika): Robin Stemerding

Zowel de beelden (voor zover ze reeds beschikbaar waren) als de hertelde verhalen zijn tijdens de jaarlijkse Ontmoetingsdag van de Quest for wisdom foundation op 17 oktober 2020 gepresenteerd. Er zijn van deze dag opnamen gemaakt, waarmee er in het komende half jaar een follow up aan het project kan worden gegeven. Het opgenomen materiaal zal worden gemonteerd teneinde het als educatief materiaal te ontsluiten.

Follow up pilot: (digitale) interculturele les: december 2020-mei 2021

Het verzamelde en op de Ontmoetingsdag gepresenteerde materiaal zal in de volgende fase van het project tot educatief materiaal verder worden ontwikkeld. Als eerste stap en oplevering van het project zal een onderdeel van het programma dat op de jaarlijkse Ontmoetingsdag is gepresenteerd – de workshop “When Animals Narrate Cultures” – tot een (digitale) interculturele les aangeboden worden, gericht op de beoogde doelgroepen (Scholen/ Bibliotheek Amsterdam Zuid-Oost en Weesp).

Een tweede onderdeel/ workshop uit het programma vormt een pilot voor verdere ontwikkeling tot een verdiepend QFWF-storytelling programma. Bijvoorbeeld in de vorm van een les module – mede gericht op de beoogde doelgroepen bibliotheken en scholen in de regio Amsterdam Zuid-Oost en Weesp – en in de vorm van een tentoonstelling van de beeldende, muzikale en andere artistieke expressies die bij de verhalen worden ontwikkeld en verzameld. Deze follow up van het verwerkte en tentoongestelde materiaal zou tevens kunnen uitmonden in een publicatie. Dit zou een vervolg vormen op het door QFWF ontwikkelde en [gepubliceerde Adinkraspel](#) op basis van Ghanese wijsheid.

De presentatie van het storytelling programma: twee workshops als pilot voor de verdere ontwikkeling van educatief materiaal

*Afbeelding door Caroline Young bij de story **The White Snake***

Princess

De inter- & transculturele doelstellingen van het QFWF-storytelling programma zijn tijdens de QFWF-Ontmoetingsdag op 17 oktober 2020 in twee workshops getoond:

Workshop 1: When Animals Narrate Cultures...

De eerste – tot **een inleidende (digitale) les** uit te werken – workshop vormt een ‘polyloog’. Dat wil zeggen een dialoog vanuit meerdere media: “van tekenen naar betekenen”. De workshop bestaat uit vier stappen die, via verbeelding, reflectie en dialoog, zowel creatieve vermogens als begripsvermogen aanspreken.

Centraal staat een vreemd, onbekend dier als de metafoor voor ‘de vreemde ander’. De workshop brengt tot beleving hoe spreekwoorden en verhalen van dieren en wijsheid en vooroordelen van een cultuur bevatten. De oefening maakt voelbaar hoe woorden en beelden de eigen en vreemde culturele filters weerspiegelen. Op gelaagde en gefaseerde wijze worden filosofische en interculturele kwesties aangeroerd in het spanningsveld tussen culturele wijsheid en vooringenomenheid (cultural biases).

Workshop 2: Animals as Wisdom Seekers

Afbeelding door Caroline Young bij de symboliek van de tijger kosmische Ying krachten

Een tweede – tot **een verdiepende module** uit te werken – workshop cirkelt rond de perspectiefwisseling van Oostelijke naar Westelijke, van Noordelijke naar Zuidelijke vertellingen rond steeds dezelfde 5 dieren(groepen). Het QFWF-storytelling programma geeft die perspectiefwisseling vorm door de verhalen te hertellen vanuit het spanningsveld ‘culturele en elementaire’ wijsheid over dieren versus vooringenomenheid en ‘cultural biases’.

Vijf aan de vijf elementen gebonden dieren(groepen) staan steeds centraal in de verhalen: dierenwijsheid van de slang – gekoppeld aan het element aarde; vissen – in het water; vogels – in de lucht; katachtigen (tijger, leeuw, zeeleeuw) – geassocieerd met het element vuur; en van fabeldieren (draak, vogel Grijp, Sninniq, spinnengeest/ talking drum) – als wezens die aan het vijfde element, de ether, zijn verbonden.

De artistiek verbeelde dieren uit de dierenverhalen figureren, door de perspectiefwisseling in het QFWF-storytelling programma, *als leermeesters van elementaire en interculturele levenskunst*. Ze zullen steeds worden gezien vanuit vier culturele regio's uit Oost, West, Noord en Zuid: het culturele perspectief van Chinese mythologie, Europese (Germaanse) sprookjes, mythen van de inheemse volken van Noord-Amerika en volksverhalen uit Congo.

Oplevering van het project en follow up: voorjaar 2021

Naar verwachting zal de (digitale) interculturele les “When Animals Narrate Cultures...” in de periode december-februari organisatorisch en technisch kunnen worden afgerond. Mede afhankelijk van de wijze waarop de tweede (gedeeltelijke) corona lockdown zal verlopen, zal er in de periode maart-mei 2021 aan de beoogde doelgroepen via een Bibliotheek en scholen in Amsterdam Zuidoost/Weesp ook een ‘levende’ interculturele les als workshop worden aangeboden. Met de (aangeboden) workshop en de digitale interculturele les is het project afgerond. Deze afronding dient er mede toe belangstelling op te wekken voor een mogelijk vervolg in de vorm van de uitwerking van de verdiepende module, “Animals as Wisdom Seekers”, op basis van de tweede pilot/Workshop.

Deze verdiepende (digitale) module voor interculturele levenskunst kent drie fasen: narratief, intercultureel reflectief/dialogisch en transcultureel creatief. Dit in een passende opbouw met presentaties (het QFWF-storytelling materiaal), instructies voor oefeningen door QFWF-team/ leerkracht van school en creatieve uitwerking door de leerlingen. Deze fasering van de verdiepende module bestaat aldus uit:

- a) **Introductie:** het in beleving brengen van dieren wijsheid met de kunst van het verhalen vertellen en door middel van beeldende en andere artistieke expressies;
- b) **Oefenen:** reflectie op dierenwijsheid vanuit een specifieke culturele invalshoek (van de gekozen Oostelijke, Westelijke, Noordelijke, Zuidelijke storytelling tradities)
- c) **Perspectiefwisseling:** creatieve verwerking, die zowel recht doet aan de verschillen tussen de diverse verhalen en verteltradities als aan verbindende transculturele symboliek in de verhalen.

Tijdens de Ontmoetingsdag 2020 is als voorbeeld van een gelaagde her-vertelling “de wijsheid van de slang” als pilot uitgevoerd, onder de noemer “Slangen gif(t): Vier culturele invalshoeken op de slang”. Op vier verschillende wijzen van presenteren – filosoferend,

vertellend, verbeeldend, muzisch en dialoogerend – kwam het thema ‘slangengif(t)’ in de beleving: de kracht en wijsheid van de slang blijkt vanuit culturele perspectiefwisseling in de diverse verhalen vooral te wijzen op ‘dubbelzinnigheid’ als kwaliteit. De slang ‘is’ niet alleen een ‘slecht’ wezen, maar een wezen met gif en giften: als kenner van goed en kwaad, als wezen met genezende en creatieve zowel als destructieve en dodelijke kracht.

Samenvattend en toekomstperspectief

Afbeeldingen West en Noord: Slang door Chrisje Ronde (links) en rechts: Meeting the Snake Mind Robin Stemerding

Beide workshops zijn mede dankzij de toegekende subsidiegelden als pilots vormgegeven, als bron voor het ontwikkelen van educatieve vormen op maat en ritme van de doelgroepen. En wel door middel van meerdere media: beeldend, muzisch, vertellend, dialoogerend, digitaal.

Nog andere kunstvormen, zoals dans, spel en theater zullen bij de verdere ontwikkeling worden gebruikt. Het zich aldus langs meerdere mediale en artistieke wegen ontwikkelende programma is derhalve geschikt voor diverse leeftijd- en doelgroepen om aan een scala van inzichten en doelen te kunnen bijdragen. Overkoepelend doel van het QFWF-storytelling programma is het leveren van een ruimte van verbeelding en reflectie, waarin mensen vrij(er) worden van de eigen culturele referentiekaders en daarmee

- Kritischer zijn naar (eigen) culturele vooringenomenheid (interculturele doelstelling) en
- Vertrouwdheid en verbinding met andere culturen gaan ontwikkelen (transculturele doelstelling)

Deels zijn deze doelen specifiek op het thema dierenwijsheid gericht en op kennis van diverse culturen en hun verhalen tradities; deels zijn ze generieker van aard, zoals de vorming van een open en lerende houding, van kritische en creatieve vermogens en van andere attitude aspecten. Teneinde de samenhang tussen lerende houding en haar bijdrage aan inclusie te benadrukken zijn de leerdoelen van het QFWF-storytelling programma geformuleerd als onderzoekende, inkluderende leervragen:

- 1) Wat vertellen spreekwoorden, gezegden, mythen, parabels, legenden, sprookjes en andere verhalen uit de vier windstreken over de wijsheid van dieren?
- 2) Wat leren de dieren verhalen¹ over culturele filters - gekleurde percepties van dieren - enerzijds als culturele vooringenomenheid (cultural bias) en anderzijds als cultureel diverse wijsheid?
- 3) Welke cultuurspecifieke beelden en omgang met dieren in de verhalen² verbeelden tevens culturele beelden en wegen naar wijsheid? Wat aan dieren wordt toegeschreven kan ook (en soms vooral) voor mensen bedoeld zijn: opvattingen over ‘het goede leven’ en hoe een goed mens te zijn.

1 Wijsheidsweb: [The cat mothers burial service](#)

2 Wijsheidsweb: [The stories that shaped India and the Indians](#)

- 4) Hoe bieden de verschillende culturele dierenverhalen – door dieren(wijsheid) steeds vanuit andere culturele invalshoeken te bezien – een oefening in perspectiefwisseling, die daarmee kan bijdragen aan openheid voor de schoonheid van (culturele) verschillen?
- 5) Hoe biedt het QFWF-storytelling programma ‘Animal Wisdom/ Dierenwijsheid’ materiaal voor het kritisch afpellen van de eigen oordelen (deconstructie of fenomenologische ‘epoche’³)?

De 5 leervragen kunnen steeds - naar maat en op het ritme van de specifieke doelgroep - als leerdoelen worden geconcretiseerd. Zodanig dat ze stappen vormen op weg naar wederzijds begrip en appreciatie van culturele verschillen; gericht op het creëren van verbindingen tussen culturen, door verbeeldingskracht en denkvermogen aan te spreken op een creatieve, kritische, inclusieve, vrije en open manier. Deze doelstellingen zijn verbonden met de QFWf missie, namelijk het stimuleren van:

- Interculturele dialoog⁴ door het ontdekken van (culturele en individuele) vooringenomenheid in de spiegel van dieren-wijsheid;
- Elementaire levenskunst⁵ en transculturele ontwikkeling door dieren in hun element als Wisdom Seekers direct⁶ (fenomenologisch) en artistiek te vertolken, ter bevordering van verbindingen tussen culturen.

Het verdere toekomstperspectief is de uitwerking van het QFWF-storytelling programma tot een ‘Animal Wisdom Game’, waarbij meerdere kunstvormen, zoals dans, digitale en kunstbeelden, spel en theater, voor de vertolking van Animal Wisdom een rol spelen. Dit kunstzinnig gelaagde en pluriforme concept zal tijdens de Ontmoetingsdag 2021 worden gepresenteerd.

Literatuur

- Borchert, B. (1994). *Mystiek. Het verschijnsel, de geschiedenis, de nieuwe uitdaging*. Haarlem: J.H. Gottmer.
- Campbell, J. (2008 [origin 1949]). *The Hero with a Thousand Faces*. Novato, California: New World Library.
- Campbell, J. (2002). *Gij zijt dat: Transformatie van een religieuze metafoor*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Coudert, A. (1984). *Alchemie. De steen der wijzen*. Deventer: Ankh-Hermes.
- Grimm (1981). *Sprookjes voor kind en gezin*. (Volledige uitgave van de 200 sprookjes en 10 kinderlegenden verzameld door de gebroeders Grimm met uitvoerige aantekeningen en registers). Rotterdam: Lemniscaat.
- Harari, Y.N. (2018). *Sapiens. Een kleine geschiedenis van de mensheid*. (Vertaling Inge Pieters). Amsterdam: Uitgeverij Thomas Rap.
- Jung, C-G. (1933). *Modern Man in Search of a Soul*. San Diego, CA: A Harvest Book: Harcourt Brace & Company.
- Jung C-G. (1993 [origin.1950, transl. Pety de Vries-Ek]). *Symbolism of the Mandala* [Symboliek van de Mandala]. Lemniscaat: Rotterdam.
- Moerland, B. (1992). *Schatgraven in Nag Hammadi. Een inleiding tot de gnostiek*. Den Haag: Uitgeverij Synthese - Mirananda.
- Narby, J. (1998). *The Cosmic Serpent. DNA and the Origins of Knowledge*. St.Ives: Phoenix.

3 Wijsheidsweb: [Het boeddhafeenomeen](#)

4 Wijsheidsweb: [Het laten draaien van het Rad-Levenskunst en levensgeluk-15](#)

5 Wijsheidsweb: [Het volle leven-Levenskunst en levensgeluk-5](#)

6 Wijsheidsweb: [Oog krijgen voor wat je niet ziet](#)

- Plattner, S. & Vonk, E. (Ed.) (2019). *Congo tales: Told by the People of Mbomo*. (Photographs by Pieter Henket). Munich/London/New York: Prestel.
- Quispel, G. (red.) (1992). *De Hermetische Gnosis in de loop der eeuwen. Beschouwingen over de invloed van een Egyptische religie op de cultuur van het westen*. Baarn: Tirion.
- Scott Littleton, C. (2005). (red.) *Een geïllustreerde geschiedenis van mythen en verhalen uit de gehele wereld*. Kerkdriel: Librero.
- Ten Berge, H.C. (1987). *Mythen en fabels van Noordelijke volken*. (Samengesteld, vertaald en ingeleid door H.C. Ten Berge). Amsterdam: Meulenhoff.
- Trungpa, Ch. (1990). *Shambhala: De Weg van de Krijger*. Cothen: Uitgeverij Servire.